

KIJK DOOR DE OGEN VAN EEN JURIST

Een van de twaalf bijdragen in het special issue van *Research in the Sociology of Organizations* werd geschreven door Jeroen Veldman in samenwerking met Hugh Wilmott (werkzaam bij Cardiff Business School). Zij schreven 'Social Ontology of the Modern Corporation: Its Role in Understanding Organizations'.

Jeroen Veldman en Hugh Wilmott startten in 2013 met het Modern Corporation Project. In dit project zochten zij naar goed onderbouwde en uitvoerbare hervormingen op het gebied van corporate governance. Met als doel het ondersteunen van stakeholders om concreet stappen te zetten in het onderkennen van en het omgaan met de link tussen corporate governance en systeemrisico's, zoals klimaatverandering en sociale ongelijkheid.

In hun bijdrage aan het special issue geven zij aan dat het goed is om kennis te nemen van de wijze waarop juristen kijken naar de vennootschap, om een beter begrip te krijgen van organisaties. De vennootschap is een sociaal construct met grote invloed op het begrip van organisaties. Met opeenvolgende ideeën over de vennootschap bepalen juristen wat de organisatie is, hoe die is gestructureerd en wat de organisatie kan. Veldman en Willmott geven drie redenen om meer aandacht te krijgen van management- en organisatie-wetenschappers voor zulke ideeën over de vennootschap.

Ten eerste stellen zij dat er te weinig kennis is over de wijze waarop de ideeën van juristen en economen over de vennootschap, organisaties vormen. De status, structuur en capaciteiten van de organisatie, maar ook de afbakening van rollen, posities, taken en mandaten worden in hoge mate bepaald door zulke ideeën. Ten tweede zijn de ideeën van juristen en economen over de vennootschap niet uitgekristalliseerd en is

vaak sprake van conflicterende theorieën over de status van de vennootschap. De consequenties van het gebruik van zulke conflicterende theorieën worden maatschappijbreed niet echt onderkend. Met name het idee dat de vennootschap een 'entiteit' is met eigen belangen die de board moet uitvoeren, wordt vaak opzijgeschoven. Discussies hierover zijn van groot belang voor het begrip van organisaties, management en bestuur.

Ten derde geven zij aan dat sprake is van grote maatschappelijke belangen bij het debat over de sociale ontologie van de vennootschap. De manier waarop de status en structuur van de vennootschap wordt begrepen, bepaalt bijvoorbeeld de wijze waarop de board meerdere belangen moet afwegen en zich niet alleen richt op kortetermijnaandeelhoudersbelangen. Uiteindelijk heeft dit invloed op de sociale legitimatie van de vennootschap dat als bijzonder sociaal construct uitzonderlijke organisatorische capaciteiten mogelijk maakt.

Gezamenlijk benadrukken de verschillende artikelen dat binnen corporate governance het stakeholdersdenken (ESG rapportage) maatschappelijk steeds belangrijker wordt in vergelijking met de traditionele shareholdersbenadering. In lijn met het special issue zijn wij van mening dat er nu ook wetenschappelijk meer aandacht nodig is voor ESG in corporate governance onderzoek vanuit bijvoorbeeld een sociologisch perspectief. Nederland biedt een mooie context voor dergelijk onderzoek, gezien de lange historische traditie van stakeholdersdenken.

'Social Ontology of the Modern Corporation: Its Role in Understanding Organizations': (<https://doi.org/10.1108/So733-558X20220000078009>). Het artikel is vrij verkrijgbaar op SSRN via de navolgende link: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3028503.

Ook: Meyer, R.E., Leixnering, S. and Veldman, J. (Ed.): 'The Corporation: Rethinking the Iconic Form of Business Organization' (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 78), Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 165-189. <https://doi.org/10.1108/So733-558X20220000078009>.

ZOEKEN NAAR ALTERNATIEVE ORGANISATIE- EN RECHTSVORMEN

Research in the Sociology of Organizations publiceerde in januari 2022 een special issue met als onderwerp: 'The Corporation: Rethinking the Iconic Form of Business Organization'. De editors zijn Renate Meyer en Stephan Leixnering (beiden werkzaam bij WU Vienna University of Economics and Business) en Jeroen Veldman (werkzaam bij Nyenrode Business Universiteit).

In het special issue wordt aandacht besteed aan de onderneming als institutie en rechtsvorm (the corporation) die meer dan honderd jaar ons denken over ondernemen heeft gevormd. Binnen de huidige economie en samenleving is 'the corporation' een

centrale vorm. Maar daar zou wel eens een belangrijke wijziging in kunnen of moeten komen. Recente economische, sociale en milieuschandalen alsmede mismanagement en niet integer gedrag worden steeds meer toegeschreven aan de rechtsvorm en governance van 'the corporation'.

Terwijl traditioneel uit economisch of juridisch perspectief wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd, is het goed om meer sociologisch onderzoek uit te voeren waarin meer aandacht is voor de bredere culturele en politieke vraagstukken in de maatschappij. In de zoektocht naar alternatieve organisatie- en rechtsvormen spelen zogenaamde 'benefit corporations' (B-corp) een belangrijke rol.

In het special issue wordt een debat gevoerd over de toekomst aan de hand van bijdragen vanuit meerdere invalshoeken. De editors houden een pleidooi voor het erkennen en onderzoeken van de beschikbare mogelijke alternatieven.

'Rethinking the Corporation: Introduction', 'The Corporation: Rethinking the Iconic Form of Business Organization' (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 78), Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 1-12. <https://doi.org/10.1108/So733-558X20220000078002>

RELATIE TUSSEN ESG-ASSURANCE EN ANDERE GOVERNANCE KENMERKEN

Corporate Governance: An International Review publiceerde in januari 2022 een artikel getiteld: 'Corporate governance and the use of external assurance for integrated reports'. Een bijdrage van Warren Maroun, werkzaam bij de University of the Witwatersrand in Johannesburg, Zuid-Afrika.

Maroun voerde een onderzoek uit naar de relatie tussen het gebruik van externe assurance (audit) van integrated reporting en de governance kenmerken van de top-50 grootste beursgenoteerde bedrijven in Zuid-Afrika. Integrated reporting omvat verantwoording over Environmental, Social en Governance (ESG) factoren. Zuid-Afrika biedt een goede omgeving om de relatie tussen ESG-assurance en andere governance kenmerken te onderzoeken, omdat het al jaren ervaring heeft met corporate governance codes en er sprake is van een volwassen markt voor assurance services.

Maroun ontwierp een interessante maatstaf voor ESG-assurance die het aantal onderwerpen in de controleverklaring telt, en uitsplitst naar twee soorten zekerheid: een hoge ofwel redelijke mate van zekerheid en een lage, ofwel beperkte mate van zekerheid. Voorbeelden van onderwerpen die in de verklaringen worden vermeld zijn uitstoot van CO₂, waterverbruik, afval recycling, het aantal werknemers, health & safety incidenten en het naleven van specifieke codes of best practice.

Hij stelt vast dat een hogere score op zijn 'board of directors'-index positief samenhangt met een toenemend gebruik van ESG-assurance, zowel ESG-assurance met een redelijke mate van zekerheid als met een beperkte mate van zekerheid. Een hogere score op zijn 'audit en risk committee'-index leidt daarentegen tot een lager gebruik van ESG-assurance in het algemeen en een lager gebruik van zogenaamde beperkte mate

van zekerheid in het bijzonder. Het gebruik van ESG-Assurance met een redelijke mate van zekerheid blijft constant. Dit lijkt te komen doordat audit en risk committees makkelijker en mogelijk ook goedkoper in staat zijn om ESG informatie intern adequaat te kunnen beoordelen in plaats van aparte ESG-assurance te vragen van een externe assurance provider die slechts een beperkte mate van zekerheid oplevert. Een adequaat en effectief audit en risk committee levert dus inhoudelijk voordeel op omdat de kennis en ervaring binnen de onderneming aanwezig is, maar is ook financieel voordelig. Maroun concludeert ook dat een interne audit functie de vraag naar externe ESG-assurance niet verlaagt. Mogelijk is de vereiste onafhankelijkheid van een interne audit functie ook onvoldoende om als substituut te dienen voor ESG-assurance van een externe assurance provider.

Het onderzoek van Maroun toont aan dat de positie van ESG-assurance een belangrijk onderdeel vormt van het grotere governance systeem van ondernemingen dat uiteindelijk bijdraagt aan het reduceren van informatie asymmetrie. Integrated reporting met ESG-factoren kan waardevolle informatie bieden aan aandeelhouders en andere stakeholders.

Corporate governance and the use of external assurance for integrated reports: <https://doi.org/10.1111/corg.12430>

Samenstelling

Remko Renes (Nyenrode Business Universiteit), **Stefan Peij** (Governance University) en **Pieter-Jan Bezemer** (Edith Cowan University, Australië).